

VÉDEKEZZÜNK A GERMÁN VESZÉLY ELLEN !

ÍRTA:

DR. SZABADOS MIHÁLY

KÜLÖNLENYOMAT A „KORUNK SZAVA”
VII. ÉVFOLYAM 18., 24. ÉS VIII. ÉVFOLYAM 4. SZÁMÁBÓL

A TITKOS VÁLASZTÓJOG ÉS A KISEBBSÉGI KÉRDÉS

„KORUNK SZAVA”
VII. ÉVF. 18. SZ.

A

titkos választójognak bevezetésével a magyarországi nemzetiségi mozgalomban előreláthatólag bekövetkező változásokkal eddig még nem igen foglalkoztak, jóllehet igen fontos ezeknek a szempontoknak a feltárása és figyelembevétele is a titkos választójog megalkotásánál, a választókerületek szükségszerű arányosításánál és az egyéni, vagy lajstromos választási rendszerek kiválasztásánál.

A titkos választójognak közel jövőre beígért bevezetése kétségtelenül nem csupán a magyar falusi nép jelenlegi politikai erőviszonyaiban fog változást előidézni, hanem a Magyarországon egyedül jelentős német kisebbségi néprétegek politikai állásfoglalásában és törekvéseiben is.

Magyarországon eddig a magyarságtól külön utakon haladó, külön német politikai mozgalom, politikai párt nincs. Ez érthető is a magyarországi németységnek a magyarságéval teljesen azonos élet- és boldogulási lehetőségei folytán. A németység képviselői a kormány- és a vidéki ellenzéki, nevezetesen a Független Kisgazda Pártban egyaránt megtalálhatók. A német többségű 9 választókerület közül 6-ban Nemzeti Egységpárti, 3-ban pedig Független Kisgazdapárti képviselőt választottak a legutóbbi 1935. évi képviselőválasztáson.

Külön német politikai mozgalom, politikai párt nincs tehát, csak egyes nem általános jellegű, kisebb területre korlátozott kilengő kísérletezések voltak eddig. A magyarországi németység körében is folyik azonban az erőteljes ékverő munka, amely a németséget, annak életérdekeit és törekvéseit a magyarságtól szétválasztani, eltávolítani, sőt szembeállítani törekszik.

A magyarországi német nemzetiségi kérdésben — eltekintve a németység nagyobb részének ezidőszerint még politikailag közömbös

mozdulatlanságától — két irányzat dolgozik, állítólag csak „kulturális”, de a gyakori és rendszeresen megnyilvánuló jelenségek szerint politikai érdekekért is. Különben is nem lehet teljesen elválasztani, különösen a mai politikailag fertőzött légkörben a kulturális munkát az egyszersmind politikai munkától.

Tény az, hogy az egyik „kulturális” irányzatnak vezetői között ma is több aktív politikus vesz részt. A másik „kulturális” irányzat pedig már most erőteljesen készülődik a politikai munka megindítására, politikai párt alakítására, elhinti a német nép körében a külön német párt szükségességének gondolatát és várva-várja az első kínálkozó alkalmat, — ami a titkos választójog törvénybeiktatása lesz, — hogy eddig ki nem fejtett „kulturális” és jövőben még inkább kifejtendő politikai munkájának gyümölcsét le is tépthesse.

Meg kell állapítanunk egyébként is, hogy a *birodalmon kívüli németiség körében igen jól bevált gyakorlati rendszer az, hogy előbb kulturális téren kifejtett — sokszor túlzó, erőszakos — munkával megnyerik a német tömegeket s utána ugyanazok, akik állítólag csak kulturális munkát vannak hivatva és jogosítva kifejtetni működésüket egy lépéssel tovább vive, politikai térre helyezik át s a politikai munkát éppen a politikamentesnek hitt kulturális szervezeten keresztül fejtik ki.*

Ennek a gyakorlati rendszernek nálunk is volt, a legutóbbi képviselőválasztáson, bár eredménytelen, kísérlete.

A titkos választójog bevezetése kétségtelenül jelentős lökést fog adni Magyarországon is a nemzetiségi mozgalom erőteljes kiépítésére és egyes politikai akarnokok céljainak kiküzdésére.

Ezek a külön utakon haladni akaró német politikai párt létesítési törekvések egyenes következményei a külföldi németiség érdeké' ben a német birodalomból irányított céltudatos munkának.

A túlzó nacionalizmus feszítő erejére alapozott német nemzeti szocialista mozgalom politikai tanai nem maradtak a német birodalom határain belül, hanem azon túlterjedtek, hiszen annak egyes fontos tételei éppen a birodalom határain kívül élő külföldi németiség lelkének megnyerésére, gondolkodásának és cselekedeteinek irányítására és a nagynémet politikai elgondolások megvalósításának célját szolgálják.

Éppen ezért is nem érdektelen, sőt felettébb fontos a titkos választójog bevezetésének következményeit a magyarországi kisebbségi, — nevezetesen a német kérdés jövőbeni alakulására előrevetíteni.

Senki, egyetlen józan magyar politikus sem akarja, akarhatja elvitatni a magyarországi német kisebbségnek a magyarságával azonos politikai egyenjogúságát. Nem vitatta el ezt eddig senki. Ha történtek sérelmek a német többségű választókerületekben, ezek inkább a nyílt választási rendszernek voltak éppen olyan vissza következményei, mint amelyek a tiszta magyar választókerületekben is sok helyen bekövetkeztek.

A külföldi németiség politikai radikalizálódása a hitlerizmus uralomrajutása után csaknem minden érdekelt országban bekövetkezett. Nálunk Magyarországon is voltak és jelenleg is vannak jelenségek, amelyek ezt a megállapítást igazolják.

Bekövetkezett ez a radikalizálódás Délszláviában, Romániában és Csehszlovákiában is. A radikalizálódás úgy következett be, hogy mindegyik mozgalom a maga részére akarta megszerezni a széles néprétegeket és ennek a célnak elérése érdekében mind többet és többet ígért, túligérte a másik hasonló célú mozgalmat.

A radikalizálódott német mozgalmak túlzó és sokszor már az állami érdeket is sértő kilengéseit, több-kevesebb szigorral és eredménnyel ezek az államok is rendes mederbe kívánják terelni. Ezekre az államokra nézve is fontos a belső rend és a nemzetiségek közötti béke fentartása és a centrifugális erők letörése, jóllehet ezek az országok a nagynémet törekvésektől csak közvetve, sorrendben utánunk vannak fenyegetve.

Más azonban Magyarország helyzete ezen a téren, amely a német kulturterülettel szorosan határos, s amely az esetleg bekövetkező osztrák *Anschluss* után közvetlenül szomszédságba kerül a nagynémet imperializmussal.

Ezért a titkos választójog megalkotásánál és annak a gyakorlati életbe való átültetésénél, nem csak a jelenlegi helyzetet, hanem a jövő lehetőségeit is minden körülmények között tekintetbe kell vennünk és fel kell használnunk mindazokat az értékes tapasztalatokat, amelyekre a körülöttünk élő országok az idők során e téren szert tettek.

Lehetővé kell tenni, aminthogy bizonyára lehetővé is lesz téve, a hazai németiség részére is, hogy hivatott képviselőit mint a múltban, jövőben is megválaszthassa. *Azt azonban nem lehet, nem szabad megengedni, hogy a magyar nemzet érdekeit ma még csak sértő, később talán már veszélyeztető szélsőséges politikai párt kialakulhasson, illetőleg ilyen párt tagja képviselőséghez juthasson.*

Ma Németországban — nagyon kétes értékű, subjektív, egy-

oldalú megítélés alapján — maguknak a németeknek sem engedik meg az uralkodó párton kívül még tisztán nemzeti alapon álló politikai pártnak a mozgalmát sem, még kevésbé a szocialistáknak, vagy katolikusoknak. Ezért nálunk is a nemzeti elvnek mindent meg kellene előznie és nem lenne szabad megengedni egy nemzetellenes kisebbségi politikai pártnak létesítését, illetőleg a választásokon való indulását. Egy ilyen politikai párt kezdetben vallhat kifelé nemzethű elveket, míg meg nem erősödik, majd azután már csak lojalitást, míg végül erőteljes kifejlődésével már nyílt ellenszegülést és előbb autonomisztikus, majd lehetőség szerint szeparatistikus törekvéseket vallanak.

Ha mindezek után vizsgálat tárgyává tesszük a hazai németiség kilátásait a titkos választójog melletti szavazás esetére, akkor a következő eredményekre jutunk.

Az 1930. évi népszámlálás szerint Magyarországon élő 478.630 németből a Dunántúlon 292.764, az Alföldön 179.062, az Északi-vidéken pedig 6.804 él.

Ha a titkos választójog mellett a szavazás országos lajstromra történnék, — ami megítélésünk szerint teljesen helytelen — és ha az egész hazai németiséget egy politikai párt eszméinek meg tudná nyerni — s így politikai ereje nem töredezne szét — akkor a németek 5.5%-os arányszámuknak megfelelőleg 12 képviselőre tennének szert. Hogy azonban a hazai németiséget teljes egészében egyetlen politikai párt eszméinek meg tudják nyerni, az valószínűtlen, hiszen még Németországban is azon a legutolsó választáson, amelyen a politikai pártok még nyílt harcban állhattak a nemzeti szocialista mozgalommal, a nemzeti szocialista párt a szavazatoknak alig több mint 43%-át tudta megszervezni. Igaz ezzel szemben, hogy a hazai németiségnek legnagyobb részét a politikai pártokba eddig még rendszeresen be nem szervezett parasztság és falusi népesség alkotja, amely így — különösen erőszakos eszközökkel — könnyebben beterelhető egy pártba.

Ha vármegyei lajstromos rendszer mellett történnék a szavazás, úgy a következő kilátásaik lehetnének a németeknek német képviselői megbízatás elérésére.

	Összes lakosság ¹	Magyar	Német	Elérhető német képviselők száma ²
Baranya vármegyében.....	311.660	208.277	90.474	3
Tolnavármegyében	262.194	201.663	66.646	2
Sopronvármegyében ...	179.261	147.118	27.053	1 (?)
Pestvármegyében	1,366.089	1,243.629	93.875	3

Ez esetben a hazai németiség 58.1 %-a választhatna a magyarságtól függetlenül magának magyar vagy német képviselőt.

A vármegyei lajstromos rendszer szintén nem kívánatos, mert akkor a különböző nemzetiségi politikai pártok vagy egymással, vagy valamelyik erősebb ellenzéki párttal kapcsolnak listát s így saját embereiket a választásokon behozhatják.

A magyarországi németiség a mai egyéni beosztások mellett, — amely beosztás több tekintetben is korrekcióra szorul — 9 választókerületben van abszolút többségben és pedig Baranya megyében: a dárдай, pécsváradai és villányi, — Tolna megyében a bonyhádi, — Győr, Mosony-Pozsony megyében a két kicsiny nezsideri és zurányi, — Sopron megyében a sopronkörnyéki (nagyeceni) és Pest megyében a pilisvörösvári és törökbálinti választókerületekben. *Amint láthatjuk mind a 9 német többségű választókerület a Dunántúlon van, jól lehet a hazai németiségnek csak 61.2%-a él a Dunántúlon. Magában véve ez az egyetlen körülmény már elegendő indok arra, hogy a kerületek arányosíttassanak.*

Ezenkívül ugyancsak a Dunántúlon van még a közel 50%-ban németlakta baranyai sásdi és a 41%-ban németlakta Sopron városi kerület.

Több németek által is lakott vármegyében a németiség több kerületbe széttagolva él és így az egyéni képviselőkerületi választásoknál eredményt csak más politikai párttal való megegyezés esetén érhetne el.

A mai kerületi beosztások mellett 9 német többségű választókerületben 126.000 német választhatna a magyarságtól függetlenül.

A magyarországi németiségnek a mai mérsékelt és egészséges politikai állásfoglalása a hazai németiség saját jól felfogott érdekében is a jövőre is biztosítandó lenne. Hogy azonban ez a mai nyugalmi állapot a titkos választójog bevezetése után is fennmarad, az alig hihető, sőt igen valószínű, hogy a legkülönbözőbb irányzatú és célú „népmentő” akarnokok egész hada igyekszik majd egymás túlkínálásával a vidéki német néptömegeket megnyerni és egyéni vagy esetleg idegen érdekek szolgálatába állítani.

Maga a titkos választójog ténye bizonyára igen erőteljes zajlást idéz majd elő a hazai nemzetiségi mozgalmakban. A kérdés csak az, *fel leszünk-e kellően készülve ennek a feltétlenül meginduló és kétségtelenül heves ostromnak a levezetésére, kivédésére?*

Vegyük egyszerűs mindenkorra tudomásul, hogy egyszerű — s

¹ Az 1930. évi népszámlálás szerint. — ² Ha a képviselőválasztó kerületek nagyságát arányosítva 1 — 1 választókerületre legalább 30—35.000 lakos esnek.

különösképen, ha a kikényszerített — engedmények politikájának útjára lépünk, akkor a megállás, az arról való visszatérés már az első lépés után is nehéz, később újabb és újabb szükségszerű engedmények adása után már egyenesen lehetetlen. Ezt a tényt külföldi gyakorlati példák igazolják. S hiába adjuk meg teljes mértékben, a kezdetben talán csak minimális és jogosnak látszó, szerény mezbe öltöztetett követeléseket. A később fokozódó újabb és újabb, már kielégíthetetlen követelések teljesítése lehetetlenné válik. Ezek a későbbi túlzó követelések már nem is azért vannak, hogy azokat teljesítsék, hanem előre is azzal a hátsó gondolattal állítottak fel, hogy azok nem teljesítésével az érdekelt kisebbségi tömegeket állandó izgalomban, feszültségben, a magyar kormányzattal és nemzetiséggel szemben elégedetlenségben, illetőleg idegen eszmék szolgálatában továbbra is megtarthassák.

Ennek az állapotnak a bekövetkezését minden jogos és törvényes eszközzel meg kell akadályozni.

Ha tény — aminthogy kétségtelen tény, — hogy *az ország magyar és német lakossága egymásra utalt érdek- és sorsközösségben élt, él jelenleg is és kell élnie a jövőben is, úgy kell, hogy a jövőben is a németiséget is legfeljebb csak ugyanazok a jogok Met-hessék meg, mint a magyarokat, külön jogok azonban nem.*

Az érdek- és sorsközösség, a titkos választójog bevezetése után szükségszerűleg arányosítandó, egyedül helyes egyéni választókerületekben legelsősorban azáltal nyerjen kifejezést, hogy a németek és magyarok az újonnan kialakítandó németlakta választókerületekben legfeljebb fele-fele arányban lakjanak, amely esetben sem a magyarok, de a németek sem járhatnak külön politikai utakon, de] a megválasztandó képviselő is mindkét nemzetiség érdekeit kénytelen lesz szolgálni, ha a választókerület bizalmát meg akarja szerezni. A németek így nehezebben hozhatnak be magyar érdekekkel élesen szemben álló felfogást valló és politikát követő képviselőt, másrészt pedig továbbra is fenntartható lenne az a régi, nemzetiségi politikusok által soha meg nem zavart, testvéri viszony, ami a magyarság és a hazai németiség között eddig fönállott.

Jogkiterjesztés akár gazdasági, akár politikai téren a hazai németiségnek a figyelmen kívül nem hagyható magyar nemzeti érdekek sérelme nélkül csak akkor adható, ha a magyarság a sürgősen megvalósítandó mély horderejű gazdasági és szociális politikával, különösen gazdasági téren legalább annyira megerősödik, mint a németiség erős ma az országban, hogy a németiség politikai és gazdasági nyomásának eredményesen tudjon ellenállni.

PÁNGERMÁN MUNKA — MAGYAR TÉTLENSÉG

„Korunk szava”
VII. ÉVF. 24. sz.

A világszerte mindinkább megerősödő nemzeti gondolat új államok keletkezéséhez, régebbi nemzeti államok megerősödéséhez vezetett. A háború és utána a békediktátumoknak igazságtalanságai, erős nemzetek megalázása, béklyóba verése a nemzeti gondolatnak szükségszerűleg újabb fellángolását vonta maga után.

Az idők során *az egyes nemzettestekről leszakadt, nyilván nem tartott, sőt talán régen elfelejtett néptöredékeket* nyilvántartásba veszik az egyes nemzetek s több-kevesebb eredménnyel *akarják egyelőre legalább érzelmileg és lelkiileg az anyanép törzséhez visszavezetni.*

A háborúelőtti irredenták száma az igazságtalan s erőszakos békediktátumok következtében félelmetesen megnövekszik és az európai békétlenségek és államközi bajok legfőbb forrásává lesz.

Európa népei között kisebbségi sorsban legnagyobb számban és legszéttagoltabban kétségtelenül a német nép él s így nem lehet nagyon csodálkozni azon, hogy a megindult német centralizáció folyamán *éppen a németeknél folyik a legerőteljesebben a nemzetiségmentő munka, amely felkészültségében és szervezeteiben párját ritkítja az egész világon.*

A nemhivatalos *allddeutsch* társadalmi és kulturális mozgalom a birodalom határain kívül már a háború előtt is felüti fejét s nálunk is kísérletezett, de éppen a magyarországi németiség államhű magatartása következtében talajra nem talált.

Ez a mozgalom a háború utáni időkben a nemzeti szocia-

lista tanok és célkitűzések következtében erős lendületet vett s előbb a birodalom határain belül és kívül egyaránt erőteljesen ható hatalmas társadalmi mozgalommá, majd manapság hovatovább hivatalos kormányzati programmá lett. A kétírányú — társadalmi és hivatalos — németmentő munka egymást igen eredményesen kiegészíti.

A németmentő *társadalmi munka* a birodalom testéről leszakadt németiséget mindinkább fokozódó érdeklődéssel vette körül, majd a mozgalom anyagi megerősödésével, kulturális, gazdasági támogatásban részesítette s ma már politikai támogatásban is részesíti. A különböző államokban élő német népcsoportokat az allddeutsch gondolatnak nem egy időben, nem is egyforma hevességgel nyerték meg. A német birodalommal ellenséges, vagy barátságtalan viszonyban állott államok német népcsoportjait előbb vették védelembe s igyekeztek azokat a nagynémet eszmének megnyerni. A körülöttünk élő államokban, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Romániában, Délszláviában stb. a német népcsoportok öntudatosítása, gazdasági, társadalmi, kulturális, sőt politikai megszervezése igen előrehaladott állapotban van.

Nálunk Magyarországon a német nemzetiségi mozgalom a legutóbbi időkig jelentősebb eredményt elérni nem tudott s a német birodalmi nemzetiségi mozgalom is — a német sajtóban időnként velünk szemben is meg-megújuló sajtótámadásoktól eltekintve — élesebb, türelmetlenebb álláspontot, egészen a legutóbbi időkig nem foglalt el A magyarsággal élet- és sorsközösségben élő s a magyarsággal szemben sok esetben még előjogokat is élvező magyarországi németiségnek a nagynémet nemzetiségi törekvéseknek való megnyeréséhez úgy látszik más módok és eszközök szükségesek mint általában.

A nálunk csak egyesek által táplált és életbentartott német nemzetiségi törekvések eddig a többé-kevésbé jó gazdasági helyzetben levő, megelégedett német néptömegekben jelentősebb visszhangra még nem talált. Ezt a nehézséget a mozgalom vezetői is nyilván látták és látják ma is. Ezért hosszú ideig csak a munkának alapos előkészítését végezték.

Ez abban állott, hogy *a nemzetiségi törekvéseknek mindenek előtt a német származású tanult ifjakat igyekeztek megnyerni*, hogy ezeken keresztül minél több helyen meggyűjthassák és éleszthessék a nemzetiségi tüzeket. Ezen a téren már eddig is le nem kicsinyelhető eredményt értek el — s ez a munka tovább folyik — amennyiben állítólag 250 német diplomás ifjú van ilyen munkára beszerelve, akik állomáshelyükön a türelmetlenséget s az elégedetlenséget egy közös cél érdekében ellenőrzés nélkül és büntetlenül szíthatják.

A következő lépés a német völkisch gondolatnak, különösen a falusi németiség körében való terjesztése volt. Ezt újságok, röpiratok, naptárak, vidéki kulturális és propaganda-előadások s a már megnyert intellektuelek, továbbá a külföldi *Wander-vögel*-ek útján igyekeznek elérni. Ennek a bomlasztó munkának is mutatkoznak már itt-ott gyümölcsei. Köztudomású, hogy az egyik nyugati határmenti községben több esetben megtörtént, hogy nem is német, hanem magyar nevű, de elnémetesedett magyar a bíróság előtt csak németül akart beszélni, pedig jól tudott magyarul.

Sajnos, ma már igen messze jutottunk az 1848-as német nyelvű, magyarul nem tudó, de a magyar hazáért halni kész deutsch-ungar szabadsághősöktől, amikor ma az elnémetesedett, nagynémet szellemmel *telített* magyar nem akar magyarul beszélni. 1848-ban a deutsch-ungarok a magyar zászlóért harcoltak, ma viszont a nagynémet eszmétől megtérbolyított német sárbatapossa azt! (Mint az eleki esetben.)

Az egyik bácskai (magyarországi rész) németlakta köz₇ ségben az ott magyarul játszani akaró magyar színtársulatnak nem engedték meg a színjátszást, hanem német színjátszást követeltek a magyarul jól tudó németek.

Ugyanitt, mikor a színigazgató magyarul kezdett beszélni, egy fiatal német azt mondotta, beszéljen németül és ne magyarul, mert itt most német községben tartózkodik.

Dunántúl az egyik kevert lakosságú községben békés egyetértésben közös vezetés alatt működött egészen a legutóbbi időig az egyik gazdatársadalmi szervezet. Ebből nemrég a németek az izgatások következtében ki-vonul-

tak s megalakították a maguk külön kulturális szervezetét. Ezzel azonban nem elégedtek meg, hanem a gazdasági szervezet központjától azt követelték, hogy a most már csak magyarok által látogatott gazdasági szervezetet oszlassa fel, hogy az további magyarmentő, magyar irányzatú munkát ki ne fejthessen.

Az ifjú német- intellektuelek a németlakta vidékeken senki által nem ellenőrzött rendszeres, csendes, de eredményes regermanizáló munkát fejtenek ki. *Az egyik ilyen munkát kifejítő pécsi ifjú közlékeny pillanatában büszkén s hivalkodva mondotta el, hogy az általa látogatott elmagyarosodott vidék falvainak németségét legnagyobbbrészt sikerült a németségbe visszavezetnie.*

Ezek az ifjak sorra vesznek minden németlakta vidéket és községet. Az utóbbi időben mind gyakrabban halljuk és olvassuk, hogy a regermanizáló munka itt is — ott is megkezdődött.

Az egyik dunántúli hittudományi főiskolán, ahol a kispapoknak jelentékeny része németszármazású, az egyik nagy-német szellemmel telített kispapot, aki németszármazású papnövendék társai között rendszeres nagynémet agitációt fejtett ki, többszöri figyelmeztetése után el kellett távolítani a főiskoláról, nehogy a kispapokat megmételyezze. A mételyezés most már az iskolán kívül folyik. Így az egyik alföldi középiskola magyar növendékeit a nyár folyamán egy faluban az elvadított, felizgatott német lakosság ellenségesen fogadta.

A *völkisch* gondolatnak terjesztéséről külföldről alaposan gondoskodnak. Évről-évre, különösen a nyár folyamán megindul Magyarország felé a *Wandervogelek* özönlése, akiknek kihívó öntelt viselkedése igen sokszor egyenesen vér-lázító.

Az egyik dunántúli németlakta községben a közelmúltban magas ajánlólevelek birtokában szabadon és büntetlenül fejthetett ki egy birodalmi német agitátor nagynémet munkát, aki ezenfelül azután Németországból súlyos támadást intézett Magyarország és kisebbségi politikája ellen.

Feltűnő az is, hogy soha annyi németet a „turisztika”

és a német vidékek „szőlőkultúrájának csodálata” nem hozott a Dunántúlra, mint az utóbbi időben, akik a német lakosság körében szétszóródva, a magyar vendégjoggal visszaélve, szabadon terjeszthetik a magyarságra káros nagynémet eszméket.

De ugyancsak a *völkisch* gondolatnak hatékony terjesztői a Németországba kivitt németszármazású egyetemi hallgatók, iparosok és gazdaiifjak közül igen sokan. Már némely magyarországi középiskolában is hat a német *völkisch* gondolat s megindult a német öntudatosítási folyamat. *A német származású tanulók elkülönítik magukat a magyar származásúaktól s külön igyekeznek szervezkedni.*

Lehet-e ezután csodálkozni, hogy gazdasági és társadalmi állással is rendelkező középosztálybeli, német származású, teljesen elmagyarosodott családok körében is *megkezdődik a regermanizálódás, — különösen akkor, ha látjuk, hogy ennek a veszélyes lelki folyamatnak megelőzésére, kiküszöbölésére semmi, de semmi nem történik?*

Magyar nemzeti szempontból helytelen lojalitásból tűrhető-e, hogy *nagynémet gondolkodású egyetemi tanár működést fejthessen ki magyar egyetemen?* Német származású egyetemi hallgatókat is küldünk ki a német birodalomba, akik esetleg nagynémet szellemmel telítve térnek vissza s itthon káros munkát fejthetnek ki, *amint erre már szomorú tapasztalataink vannak.*

A Budapest-környéki s egyéb a magyarosodásban már előrehaladottabb vegyes lakosságú községekben *megakadályozzák a magyarosodást folyamatot az által, hogy a szülői értekezlet határozata ellenére német iskolákat létesítenek.* Hiába panaszolják a szülők, hogy gyermekeik nem tudnak majd munkát s boldogulást találni a fővárosban, ha nem tudnak magyarul. Állítólag van község, ahol a szülői értekezlet háromszor egymásután elutasította a német iskolát s ennek dacára megvalósítják azokat. — Vájjon mily magasabb politikai megfontolások vezethettek ennek a káros intézkedésnek megtételekor? Vagy mily titkos erők hathattak itt közre, amelyek erősebbek a magyar nemzeti érdekeknél?

Félő, hogy a német-magyar kultúregyezmény nemzeti-ségi tekintetben a magyarok rovására fog válni, mert ezen a jogcímen is kapunk nagynémet szellemmel telített német egyetemi tanárokat, s hallgatókat úgy a cserébe idejöttek személyében, mint esetleg a tőlünk kimentekben is, akik szép csendben, de annál eredményesebben fejthetnek majd ki nálunk bomlasztó munkát.

Gyanús jelenség az is, hogy a birodalmi német egyetemek előszeretettel hívnak *meg* tőlünk *németszátmazású* magyar egyetemi tanárokat előadások tartására talán azzal a cézzel, hogy olyan egyéneket nyerjenek meg a nagynémet gondolatnak, akiknek azután módjukban áll az évekig kezük alatt tanuló igen gyakran németszátmazású egyetemi hallgatókat ennek a gondolatnak jegyében nevelni.

Sok-sok ilyen eset van, ami nyilvánosságra nem is jut, de amit mindenkor éberem számon kellene tartani, annak hatásait, fejlődésmenetét pontosan megfigyelni s a kellő intézkedést minden esetben még idejében meg kellene tenni.

Vájjon mit teszünk azonban ez *ellen a céltudatos, rendszeres és káros eredményeiben is mutatkozó pángermán munka ellen?* Védekezünk-e megfelelőleg, fel vagyunk-e egyáltalában készülve a védekezésre? A válasz, sajnos, nemleges. A háború előtti tétlenség ma végzetes módon megismétlődik. A német nemzetiségi mozgalom megszervezése szemünk előtt, szabadon folyik, sőt azt még talán — kikényszerített — támogatásban is részesítjük. Ezzel szemben például a *magyar munkásságnak, gazdasági és szociális, egyelőre csak önvédelmét, de később szükség szerűleg esetleg nemzetvédelmét szolgáló szervezkedését minden eszközzel meggátolják.* Csonkaországunkon kívül és belül, törvényes és törvénytelen mezben és úton folyik a magyarságot veszélyeztető nagynémet munka, a nagynémet sajtó bennünket külföldön befeketít és így rombol, a hazai kisebbségi sajtó pedig vélt, vagy kisebb sérelmeket irányzatos beállításban felfújva, veri az éket a magyarság és németség közé.

A nagynémet sajtónak magyarelles kirohanásait úgy

látszik nem is igyekszünk megszüntetni, vagy enyhíteni. Eddig ugyanis még nem igen kényszerítették ki magyar részről a tendenciózus magyarelles cikkeknek helyesbítését. A magyar közvélemény kíváncsi, vajjon a *Baldur von Schirach Wille und Macht* című folyóiratában legutóbb is megjelent sorozatos támadások jövőben kiküszöböltetnek-e, vagy legalább helyreigazítatnak-e?

Azzal legyünk tisztában, hogy a nagynémet munka nem fog megállni a ma is még németajkú magyar állampolgárok-nak nagynémet irányba való beszervezésénél. Ez még nem lenne túlságosan veszélyes részünkre. Hanem tovább mennek s a magyarságba felszívódott s *ma még magukat szívvel-lélekkel magyarnak valló német nevű magyarokra is rávetik magukat s azokat is regermanizálják*, ami pedig a magyarságba felszívódott németiség nagy számára való tekintettel már veszélyes lenne, mert megindítója lehetne a csonkaországi magyarság szétbomlasztási folyamatának. Erre nagyon jó példa *az elszakított vidékek elmagyarosodott németeinek céltudatos és — ne tagadjuk — eredményes regermanizálása*.

Közvéleményünk sajnós, ma is *osztatlan a — tétlenségben*. A magyar társadalom egyáltalában nem védekezik az ismeretett magyarelles munka ellen. Nem is beszélve a harcos, támadó tevékenységről. Ez a harcos, védekező munka *nem merülhet ki azonban egynémely újságcikkben*. Annak rendszeresnek, céltudatosnak, lehetőleg egy központból irányított-nak és állandónak kell lenni s ebbe a munkába legjobb erőnket kell beadni, mert itt most már nem kis térről van szó. *Vigyázzunk, nehogy megint elkéssünk és tétlenségünk esetleges végzetes következményei miatt utódaink átka jogosan sújtsa bennünket*.

A magyarországi német nemzetiségi mozgalomnak fenti vihartzelző jelenségei kell, hogy kellő óvatosságra intse, megfeszített védekező munkára serkentse az illetékeseket és a magyar társadalmat. Nem szabad megismétlődnie a háború befejeztével bekövetkezett gyászos folyamatnak, amely bizva-bízott még a forrongó nemzetiségeinkben is, amely a már pa-

rázsló veszedelmekről mit sem akart tudni, azokat lekicsinyelte s a tudatlanság, készületlenség, a sürgős cselekvés idejében béna tétlenségbe taszította.

A megindult erjedési, bomlási folyamatnak addig kell és pedig mindenkép elejét venni, amíg az el nem hatalmasodik. Az út ehhez a nemzeti újjáépítő gazdasági, szociálpolitikai és kulturális munka nyomában következő lelki és szellemi megújódáson keresztül vezet.

VÉDEKEZZÜNK A GERMÁN VESZÉLY ELLEN !

„KORUNK SZAVA”
VIII. ÉVF. 4. SZ.

A

mi imperialista törekvés *lesz* a világon, ami jelentős népi, szellemi, gazdasági és katonai erőkre támaszkodhatik, addig más *gyengébb népek létét fenyegető veszély* is lesz.

Hogy a magyarságra nézve *germán veszély volt*, van és lesz a jövőben is, azt senki sem fogja vitatni, aki multunkat valamelyest is ismeri, jelen helyzetünket elfogultság és elkötelezettség nélkül szemléli és jövőnkét a ma gomolygó s világot formáló külpolitikai eseményekből kikövetkezteti.

A magyarságot a germán veszély 900-tól kezdve mind a mai napig 1000 éven keresztül fenyegeti meg-megismétlődve, kisebb-nagyobb mértékben, a jelenben legjobban elhatalmasodva.

A múlt germán veszélye azonban távolról sem volt oly féltelmetes, mint a jelenlegi. Miért? Azért, mert az bármennyire hatalmas, de mégis csak egy-egy uralkodó, vagy uralkodó-ház uralmi törekvése volt, ami mögött azonban egyrészt legtöbbször nem állott az uralkodó által uralt „nép”, hanem legfeljebb csak az uralkodó által tartott hadsereg és esetleg az anyagi és erkölcsi elismerésért mindenre kapható udvaroncok kisebb-nagyobb hada, másrészt pedig ez az uralmi törekvés nem támaszkodhatott és *nem is támaszkodott a fenyegetett területeken* a mai értelemben vett ugyanazon uralmi törekvésektől fűtött és nacionalista érzelmekkel átítatott *nemzetiségekre*. Ezzel szemben előfordult, hogy ezek a magukat tulajdonképpen nemzetiségnek nem is érző nemzetiségek egy része éppen ezen uralmi törekvésekkel szemben a magyarság oldalán — mint 1848-ban — áldozatos harcba szállt.

Ma azonban lényegesen megváltozott a helyzet. Ma a nyugat felé a vasbeton erődítmények és őrt álló erős hadseregek miatt terjeszkedni nem tud a kirobbanásra mindjobban megérett nemzetiszocialista imperializmus, amely ma már az új politikai eszme erőszakolt vagy önkéntes, de letagadhatatlanul erős térhódítása folytan

széles, öntudatos német néprétegekre támaszkodhatik. Ha a kelet-felé való terjeszkedés — Drang nach Osten — célkitűzése már régebben nem létezett volna, a háború utáni békediktátumok szinte akaratlanul is előkészítették a Dunavölgyének erőszakos és észszerűtlen széttagolásával a kelet-délkeleti irányba való német hatalmi törekvés útját. Ezt a szinte nem várt kedvező adottságot a német imperializmus hamar felismerte s a lehetőségek megvalósításának munkáját már meg is kezdte. Nem hagyta figyelmen kívül *azt az óriási helyzeti energiát, amit részére a Dunavölgyében* — a bár nemzeti összetartozandóság érzése nélkül szétszórtan élő — *német telepesek milliói jelentettek.* A legelső teendője volt, ezekben a nemzetiségüket évszázadokon keresztül megőrizni tudó német néptörzsekben a nemzetiségi öntudatot, a nagy német törzshöz tartozandóság éltető gondolatát felébressze s egyelőre legalább érzelmileg és lelkiileg a nagynémet eszmének megnyerje. Ez a folyamat ma már legtöbb helyt bekövetkezett, habár sok helyütt nem minden zökkenő nélkül, mert a németség, különösen az idősebb nemzedék, nem akart hirtelen elfordulni azoktól a nemzetektől, amelyek mellett eddig békésen élhetett és boldogulhatott.

A céltudatos, hosszú, *kitartó munka eredményeként a dunar völgyi németek a nyugat felől világitó és részükre éltető eszmét nyújtó horogkereszt felé fordultak,* hátat fordítva eddigi évszázados hagyományos magatartásuknak.

Ha figyelembe vesszük a Magyarországból a három utódállamba szakadt 1.2 milliónyi németségnek a magyarsághoz való viszonyát, illetőleg a magyar törekvésekkel szemben való állásfoglalását, akkor rádöbbenve állapíthatjuk meg, hogy *az elszakított németség nagyobb tömegében érzelmileg és politikailag a magyarsággal szembe fordult.*

Hogy van nemcsak bennünket, de az egész Dunavölgyét fenyegető germán veszély, azt mutatja mindenki részére a *Rupert v. Schuhmacher* „*Volk vor den Grenzen*” című könyvének térképe¹ is, amely céltudatosan durva és ferdítő rajzával szinte már azt mutatja, hogy nemcsak a Dunántúl, de a Délvidék és Erdélynek is jelentékeny része csaknem kizárólag németlakta vidék. S hogy ez a germán veszély a hazai és az elszakított vidékek német nyelvszigeteire tényleg támaszkodhatik, azt a már közölt adatokon kívül a következők is igazolják.

A 160.000-nyi felvidéki németség nagyobb része a *magyarellenes hitlerista Karpathen-Deutsche Partei-ra szavazott az 1935.*

¹ Lásd a címlapot!

évi képviseléválasztáson. Az 550.000-nyi Romániához csatolt erdélyi és bánáti hitlerizált németiség a magyarság kárára úgy politikai, mint gazdasági téren a román politikai pártokkal megegyezik. Például készséggel elfogadták volna a numerus vallachicust, sőt a *numerus nullust is* — a magyarság kárára, ha ezzel szemben részükre szám-arányuknak megfelelő *numerus germanicust engedélyez a román kormány*. Az önként elmagyarosodott szatmári svábokat tüzzel-vas-sal visszánémetesítik. A háború előtt jó magyar hazafi bánáti svábokat magyarelles szélcsésés eszméknek megnyerve gleichschaltolták. Az 500.000-nyi Délszláviához csatolt németiség ugyancsak hitlerista politikai elveken állva, a délszláv kormánnyal úgy politikai, mint kulturális téren a magyarság hátrányára régtől fogva megegyezett. A közelmúltban mutatta ki egyik tudós egyetemi tanárunk, hogy a *pángermánizmus nálunk és a szomszéd országokban, mint nemzeti szocializmus jelentkezik*.

Az elszakított németiség, különösen a szász, szatmári és bánáti svábok, vezetőik útján a leghatározottabban több esetben a magyar revíziós törekvések ellen és a *mai állapotok fenntartása mellett foglaltak állást*. Nem valószínű, hogy az elszakított németiség valaha is a revíziónál a magyarság mellé fog állani, mert már is az új és a revíziótól politikai célkitűzésében teljesen eltérő pángermán gondolat szolgálatában áll.

A hazai félmilliónyi németiség körében is folyik a céltudatos pángermán munka. Hogy eddig mily erőre tettek szert, azt még nem tudjuk, mert erejük kimutatására még nem volt megfelelő alkalom, de adódó alkalommal bizonyára nagy meglepetéssel fognak szolgálni a magyar közvéleménynek. A határokon kívül és belül folyó pángermán munka a magyarságot súlyos helyzet elé állítja, két tűz közé szorítja.

A hazai és elszakított németiségnek ez az elfordulása, illetőleg magyarelles magatartása nem önmagától keletkező s ránk nézve szomorú tény, — hiszen ily *elfordulást* a német birodalomból magára hagyott német nemzetiségek részéről évszázadokon keresztül nem tapasztalhattunk, — hanem igenis a német birodalomból a *Volksbund für das Deutschtum in Ausland* és a *Deutsches Auslandinstitut*-ből *céltudatosan irányított*, állítólag társadalmi úton, gazdaságilag határozottan alátámasztott szellemi *munka eredménye*. A pángermánok kitűzött célja szerint minden németet egyesíteni akarnak egy nagy német birodalomba, azon az alapon, hogy az a föld, amit bárhol a világon németek laknak német népi talaj.

A kelet felé irányuló nagynémet törekvések mind több és több

alakban látnak napvilágot. A mérsékeltébbnek nevezhető németek a Dunántúlra „csak” a Rábáig, a kevésbé mérsékelték már a Balatonig terjedő részét, a mértéktelenek pedig az egész Dunántúlt, mint német népi talajt a németeknek követelik, nem is beszélve a Rosenberg által a német nép részére kelet felé mutatott politikai törekvésének irányáról, amely nyíltan kimondja, hogy „a németeknek kelet felé kell terjeszkednie, hiszen a németek által lakott vidékek szétesése húzódik az osztrák határtól Magyarországon, Délslávián és Románián át egész a Fekete tengerig. Fontos német érdek, hogy a déli közép-európai határok revíziója ne történjék meg.”

A németek azonban nem elégednek meg az ábrándok játszásával. Aktív követelésekkel lépnek fel a magyarsággal szemben. Nyíltan magunknak követelik Sopront és Mosont és a körülötte elterülő németek által is lakott határmenti vidékeket. A német nemzetkisebbségek között az elégedetlenséget állandóan szítják s minden lehetőt és lehetetlent elkövetnek, hogy az eszme mind nagyobb és nagyobb körben tért hódítson.

A tagadhatatlanul nagy szellemi erőforráson kívül óriási anyagi erő is áll rendelkezésükre. A birodalmi propagandaminisztérium 250 millió márkát (mintegy 340 millió pengő) költ évente propagandára, amiből igen jelentékeny rész jut a külföldi propaganda munkára s így a dunavölgyi államok német és más népeinek megnyerésére is.

Nálunk és a német birodalommal egyelőre még nem közvetlenül határos államokban a német veszély ma még nem azonnal ható, ma még csak lappang, a jól megszervezett előkészítés stádiumában, mégis itt-ott csalhatatlan jelekben mutatkozik. Fenyegetővé akkor lenne, ha valami háború törne ki a Dunavölgyében, — ami felé kétségtelenül haladunk — s ha az egyes kis államok belső és külső védekező ereje meggyengülne. Ennek láttán a lélekben és érzelmeiben már éveken keresztül jól megdolgozott német népcsoportok szeparatiztikus követelésekkel lépnek fel. A németesítő munka türelmes és alapos, nem sieti el a dolgát, van ideje várni, hiszen előbb ki kell építeni megvívhatatlan hadállásait elsősorban a külföldi németek körében, másrészt pedig az érdekelt kisállamok államalkotó népességének lelkébe is bele kell ékelni: a nagynémet birodalom kebelén belüli kellemes élet, boldogulás gondolatát. Nem tagadhatjuk, ennek a munkának is jelentkeznek már — sajnos nálunk is — aggasztó jelenségei.

Az a legtermészetesebb, hogy a német kormány az egyes érdekelt kormányokkal szemben nem mutat ilyen törekvéseket, — hiszen az nem lenne diplomatikus, — hanem barátságos nyilatkozatokat

tesz. Az azonban vitathatatlan, hogy *a közel tízezres létszámú erőteljes német társadalmi szervezet lankadatlanul és eredményesen dolgozik a külföldi németiség körében a fenti irányban*, amely hol titokban, hol nyíltan, de mindjobban elfordul az államalkotó néptől s jobban és jobban inkább a német birodalom hű fiának kívánja magát és államideálját abban látja.

A nemzetközi sajtóban ellenőrizhetetlenül legutóbb hírek jöttek forgalomba, amely szerint Németország a gyarmati követelések egyelőre leendő elejtése ellenében szabad kezet kíván Középeurópában. Csehszlovákiában a szudétanémetiség részére — egyelőre — kulturális és közigazgatási autonómiát, svájci rendszerű szudétanémet kantonok felállítását, Ausztriában pedig úgynevezett „hideg Anschluss” megengedését kötötte volna ki.

Lehet, hogy ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak, vagy pedig csak kísérleti léggömbök annak a kipróbálására, vajjon mily reakciót vált ki a gondolat az érdekelt államokban. Mindenesetre jellemző s egyszersmind aggasztó jelenségek ezek a mai nemzetközi politikai helyzetben.

Ne higgye azonban senki egy pillanatig sem, ha ilyen követelés csak némi kis eredménnyel is járna, a német birodalom kelet felé irányuló törekvésében megállana ennél az eredménynél. Nem, tovább haladna kelet felé a már erejében és önbizalmában megerősödött németiség és sorra venné egyenként Magyarországot, Délszláviát és Romániát is. *Ki lehet előre számítani a Magyarországgal már közvetlenül határos német birodalomnak pl. a magyarországi dunántúli németiség magatartására gyakorlandó átalakító hatását.* Ugyanaz a helyzet ismétlődne meg, mint Csehszlovákiában lassan és fokozatosan a háború óta bekövetkezett a szudétanémetiség körében, amely %-ed részében nemzeti szocialista érzelmű és tagadhatatlanul centrifugális törekvésű. A különbség csak az lehetne, hogy az iram és az eredmény nálunk gyorsabb lenne, mint ott volt.

Az ily alakot öltött s csak a megfelelő, alkalmas időpontra, mint megvalósítási lehetőségre váró pángermán veszély tehát nemcsak bennünket, de az egész Dunavölgyét, annak minden egyes kisállamát uralmi önkényével fenyegeti. Egyes országokra nézve legfeljebb csak az időbeli sorrend lehet kérdéses. Nagyon jól ismerik s már eddig is hasznosan értékesítették a németek a „divide et impera” jól bevált évezredes politikai elvét. Ez a hatalmi törekvés nincs és nem is lesz tekintettel arra, hogy a mintegy kétmilliárdnyi ma szétosztott élő német kisebbségnek egy német birodalomba való bekebe-

lezésével 20 esetleg 30-szor annyi tömegű útjukba eső idegen fajú népeket hajtanának igába.

Ezt igazolja az is, hogy a Donauraummal kapcsolatban azzal érvel a német propaganda, hogy ezen a téren a német elem tulajdonképpen többségben van, mert az itt elterülő országok: Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia, Délszlávia, Románia és Bulgária 66.3 millió embertömegből közel 12 millió, ennek a lakosságnak több mint 18%-a német. Ezzel a százalékos arányszámmal szemben a magyarok ebben a Dunatérben csak 12%-kal, a csehek 11%-kal, a szerbek ugyanennyivel szerepelnek, vagyis a Dunatér — e szerint az új német gazdasági és politikai érvelés szerint — német „többségű”. Tehát önként értetődőleg német vezetés alá tartozik.

A Dunavölgyét fenyegető germán veszély ellen nemcsak az egyes soron levő országoknak külön-külön, hanem valamennyi érdekelt népek együttesen is, sőt a *nyugati nagyhatalmak segítségével kell mihamarabb az önvédelmi munkát megkezdeni és mindaddig folytatni*, amíg a fenyegető kérdés a Dunavölgye és Európa békeje érdekében meg nem oldódik. A dunavölgyi népek érdeke ezen a téren közös és kölcsönös. Nem nézhetik tétlenül a németeknek kárukra lépésről-lépésre való előnyomulását. Az egymás között fennálló politikai és gazdasági érdekellentéteket tisztességes megegyezéssel ki kell küszöbölni és az egymásra utalt népeknek közös védekező munkára össze kell fogni. Az egymásközötti megegyezéssel még mindig kisebb lesz a káruk és veszélyük, mint a megosztott egyenlőtlen erők szabad érvényesülése esetén.

Ez a védekezés szükség szerint az egyes államokon belüli és államközötti együttes védekezés lehet. Az államközötti együttes védekezésnek legeredményesebb eszköze kétségtelenül a szudétánemeteket is magába ölelő ausztriai Habsburg-restauráció, amely a létükben fenyegetett kisállamok teljes egymásra találásáig feltartóztathatná a rajtuk keresztül kelet felé irányuló nagynémet törekvéseket.

Mindezek után azt kell vizsgálnunk, miben állhat a magyarság eredményes belső védekezése a terjeszkedő germán veszéllyel szemben. Vájjon az engedékenység, az *újabb engedmények, vagy az erős kéz politikája lesz, vagy lehet magyar nemzeti szempontból eredményesebb!*

Ha a külső, már történelminek tekinthető példákat vesszük sorra, azok nem igazolják az engedmények politikájának eredményességét. Itt a fejlődési folyamat a következő: előbb mind nagyobb és nagyobb kulturális, majd gazdasági szabadságot követeltek s

többé-kevésbé, különösen az előbbi meg is kapták. Kultúrájukban, nemzeti érzésükben megerősödve, titokban vagy nyíltan, ma már kulturális, sőt közigazgatási autonómiára törekszenek. Ettől az állapottól már csak egyetlen lépés választja el őket titkos, vagy lapangó *legbensőbb törekvésüktől az érdekelt államtól való leválástól, szeparációtól*, vagy valamilyen formában való önállósulástól. Ez a folyamat valóban bekövetkezett, vagy a bekövetkezés útján van az összes külföldi német csoportoknál.

De hasonló folyamat következett be a magyarországi erdélyi szász kisebbségnek esetében is. A szászoknak megadta a magyarság annak idején a kulturális és gazdasági autonómiát, jólétet és boldogulást s mégis ennek az engedmény-politikának dacára az első adódott alkalommal, a világháborús összeomlásokkor éppen ők voltak az elsők, akik a magyarságtól tüntetően elfordultak.

A magyarság eddig nem védekezett a germán veszély ellen, mint tették és ma is teszik más, a germán veszély által ugyancsak fenyegetett s ezt a veszélyt felismerő államok, pl. Lengyelország. A magyarság nem nyomta el a magyarországi németséget gazdasági kényszerintézkedésekkel, nem forgatta ki őket, nemzeti célkitűzésű kisajátításokkal, földbirtokából, sőt őket éppúgy földhöz juttatta, mint a született magyarokat. Nem zárta ki őket a mindenki részére egyformán adódó anyagi és közéleti boldogulásból, sőt részükre talán még jobb viszonyokat teremtett, mint az államalkotó magyarság részére s mégis *az álérveket forgatni jól tudó hazai és külföldi nagynémet agitátorok a magyarországi németek állítólagos elnyomás savat, állítólagos sorozatos sérelmeivel próbálják indokolni az elszakított vidékek németségének a magyarságtól való elfordulását.*

Vájjon hihető-e, hogy a már teljesen hitlerista politikai beállítottságú elszakított németség, abban az esetben, ha az inkább általuk, semmint a magyarországi németek által követelt túlzott követeléseket a magyar kormány teljesítené, akkor politikai beállítottságában a magyarsággal szemben valami változás bekövetkezne? Teljesen átlátszó érvelés ez részükről, aminek hitelt adni nem szabad s nem lehet! Sokkalta erősebb az ő mai önkéntes magyarelles elkötelezettségük, hogysem azon a magyar engedékenység bármit is változtathatna.

A germán veszély ellen Magyarországon a legjobb ellenszer a magyarság, a magyar néprétegek minél sürgősebb gazdasági és ezen keresztül nemzeti és szellemi megerősítése s ez céltudatos és nagyszabású belső telepítés útján érhető el.

FELELŐS KIADÓ : DR. SZABADOS MIHÁLY
TIPOGRÁFIAI MŰINTÉZET (MARETICH TESTVÉREK) V., BÁTHORY-UTCA 18.